

Budżet obywatelski - kluczowe elementy procesu

Łukasz Prykowski

Rosnąca popularność budżetu obywatelskiego w Polsce wzmacnia potrzebę dyskusji na temat standardów minimum procesu, jego podstawowych cech, etapów i zasad.

Kluczowe cechy i zasady BO

- Wiążący charakter decyzji mieszkańców
- Przejrzystość reguł i przebiegu całego procesu
- Przestrzeń do deliberacji
- Inkluzywność
- Cykliczność procesu
- Ścisłe określone środki i ramy zapewniające wpływ

Etapy realizacji BO

Wdrażanie mechanizmu BO wiąże się z realizacją konkretnych etapów. Realizacja każdego z nich jest niezbędna do powodzenia całego przedsięwzięcia, a zaniedbanie (zbagatelizowanie) pojedynczych jego części może prowadzić do niepowodzenia całego procesu.

Dyskusja na poziomie władz miasta

- Czy jesteśmy gotowi oddelegować decyzję o środkach publicznych w ręce mieszkańców?
- Jakie cele chcemy osiągnąć?
- Jak zmieni to system pracy wewnątrz urzędu, jaki będzie jej nakład i jakie będą konsekwencje zmiany?
- Ile czasu nam potrzeba by dobrze zorganizować proces?
- Czy będziemy konsekwentnie prowadzić proces co roku?
- Jak sprawdzimy poziom realizacji celów?

Niezbędne działania

- Wyznaczenie komórki koordynacyjnej proces wewnątrz urzędu
- Podjęcie decyzji co do wyznaczonej kwoty w ramach BO

Opracowanie zasad i reguł procesu

- Powołanie zespołu roboczego złożonego z różnych interesariuszy (przedstawicielei urzędu, rady miejskiej, ngo, mieszkańców itd.)
- Otwarty nabór przedstawicielei strony społecznej
- Jawne etapy pracy
- Efekty wdrożone aktem prawa lokalnego

Zalecane:

- Poddanie konsultacjom z mieszkańcami efektów pracy zespołu

Akcja informacyjno-edukacyjna

- Ma charakter ciągły - towarzyszy całej procedurze BO
- Zadbanie o przekazy informacyjne kierowane do różnych grup odbiorców
- Różne kanały dystrybucji informacji
- Wykorzystanie istniejącego potencjału społecznego (np. liderzy lokalni, rady osiedli itp.)

Zalecane:

- uspołecznienie procesu np. poprzez zlecenie zadania do realizacji ngo

Zgłaszanie projektów

- Prawo przysługuje indywidualnym mieszkańcom
- Zapewnienie dostępu do informacji (np. na temat zakresu zadań własnych gminy, mapy własności gruntów, kosztów standardowych inwestycji itp.)
- Zapewnienie przestrzeni do dyskusji i współpracy mieszkańców (spotkania, grupy tematyczne, robocze)

Zalecane:

- Możliwie dużo czasu na ten etap - min. 3tyg
- Możliwość zgłaszania przez osoby niepełnoletnie

Weryfikacja projektów

- Weryfikacja wyłącznie formalno - prawna (merytoryczna ocena w pełni oddana mieszkańcom)
- Zmiany w treści projektów wyłącznie za zgodą wnioskodawców
- Podane uzasadnienia ws. odrzucenia wniosku

Zalecane:

- Dopuszczalne dodanie etapu preselekcji projektów przez samych mieszkańców
- Kontaktowanie z sobą przez urząd autorów zbieżnych pomysłów

Dyskusja nad projektami

- Dostęp do pełnych opisów projektów (zwłaszcza w internecie)
- Spotkania mieszkańców umożliwiające zdobycie wiedzy na temat zadań poddanych pod głosowanie
- Dopuszczalne różne formy - priorytetem edukacja

Wybór projektów

- Powszechne i dostępne (online i offline)
- Możliwie najpełniejsze zapewnienie wiarygodności
- Odpowiedni czas trwania - min. 7 dni

Zalecane:

- Dopuszczenie do głosowania osób niepełnoletnich
- Głosowanie preferencyjne

Monitoring realizacji projektów

- Ciało monitorujące proces realizacji projektów
- Jawne informacje o etapach realizacji zadań
- Informowanie o zmianach w zakresie realizacji projektów

Ewaluacja

- Uwzględnienie dwóch poziomów ewaluacji: przebiegu/procedury i celów procesu
- Możliwość wprowadzenia ewentualnych zmian w procedurze
- Z udziałem organizatorów i osób zaangażowanych w obsługę procesu (zespół, urzędnicy) oraz samych uczestników (mieszkańców), aby zapewnić wielość perspektyw w ocenie procesu
- Powinna mieć charakter kroczący, trwać przez cały proces (np. zbieranie danych)

Inne rekomendacje

- Dążenie do jak największego zaangażowania mieszkańców oraz ngo i ich poczucia współwłasności procesu
- Wymóg wzajemnego zaufania pomiędzy mieszkańcami i władzami (budowane poprzez partners two)
- Integracja procesu z myśleniem strategicznym o rozwoju miasta

Szczegółowy przebieg powyższych etapów (np. dyskusja, głosowanie) powinien być dopracowany lokalnie w oparciu o zasoby, możliwości lokalne oraz potrzeby danej społeczności.

Dziękuję za uwagę

Łukasz Prykowski

Prezentacja powstała w oparciu o rekomendacje wypracowane przez zespół roboczy ds. standardów w budżetach partycypacyjnych powołany przez Pracownię Badań i innowacji Społecznych Stocznia.

